

Mat- och måltidsplan

Fastställt/ upprättad: Kommunfullmäktige 2025-12-09 § 163

Dnr: KS/2025-00572

Giltighetstid: Tills vidare

Dokumentansvarig: Måltidsorganisationen

Dokumentinformation:

Tidigare ändringar: Kommunstyrelsen
2020-09-08 § 305

Växjö
kommun

Mat- och måltidsplan

Informationsklassning: Intern

Innehåll

1. Inledning	3
1.1. Växjö kommunkoncerns styrmodell	3
2. Bakgrund	4
2.1. Syfte	4
2.2. Samverkan	4
2.3. Hållbara Växjö 2030	4
2.4. Växjö kommuns processer och riktningmål	5
3. Utvecklings- och insatsområden	6
3.1. Utvecklingsområde: Hållbar mat och hälsa	6
3.1.1. Insatsområden	6
3.2. Utvecklingsområde: Kunskap och delaktighet	6
3.2.1. Insatsområden	7
3.3. Utvecklingsområde: Trygghet och säkerhet	7
3.3.1. Insatsområden	7
Nationellt styrande dokument och rekommendationer	8

1. Inledning

1.1. Växjö kommunkoncerns styrmodell

I Växjö kommunkoncerns styrmodell samlas krafterna för att nå visionen om att skapa en fantastisk plats att bo, leva och verka på för invånare, företag och besökare – idag och i framtiden. Hållbarhetsprogrammet och planer blir levande då de tillsammans med nya initiativ, förändringar och behov ses i en helhet i respektive huvudprocess och stödprocess. Detta förmedlas genom den årliga budgetprocessen till varje nämnd och styrelse.

- Planen förtydligar den politiska viljeinriktningen och tydliggör beroenden och samverkan mellan processer, förvaltningar och bolag. Externa intressenter kan komma att beröras.
- Planen innehåller inga beskrivningar av enskilda aktiviteter utan ger förslag på möjliga åtgärdsområden som positivt kan bidra till hållbarhetsprogrammets målbilder och huvudprocessernas riktningsmål. Enskilda aktiviteter definieras i den årliga budgeten och arbetas in i varje nämnds och styrelses internbudget och affärsplan.
- Planen innehåller inga mål eller nyckeltal. Uppföljning av måluppfyllelse sker genom analys av nyckeltal i Växjö kommuns årliga budget och i Hållbara Växjö 2030.
- Planen inbegriper prioriterade utvecklingsområden och insatsområden som Växjö kommunkoncern har rådighet över eller har möjlighet att påverka. Växjö kommun ses härmed som en möjliggörare för att åstadkomma goda resultat för den långsiktiga utvecklingen tillsammans med externa intressenter.
- Planen innehåller inte aspekter kopplade till organisation eller resurser. Ställningstaganden rörande dessa delar ingår i budgetprocessen.

2. Bakgrund

2.1. Syfte

Planen syftar till att tydliggöra den politiska viljeinriktningen för att kvalitetssäkra mat och måltider i Växjö kommun och bidra till en hållbar utveckling och framtid.

Planen gäller för alla i Växjö kommun som är involverade i måltidsprocesser, inklusive upphandling, inköp, tillagning, beställning och servering av mat och måltider. Den syftar också till att fungera som en vägledning och inspiration för andra aktörer och individer som strävar efter att uppnå samma mål om en hållbar utveckling och framtid.

Mat och måltider förekommer ofta i samband med intern och extern representation och denna plan ska vara gällande även för det.

2.2. Samverkan

Framtagandet av Växjö kommuns mat- och måltidsplan har förankrats genom bred dialog med utsedd arbetsgrupp och styrgrupp bestående av representanter från kommunledningsförvaltningen, serviceförvaltningen, arbete och välfärd, utbildningsförvaltningen och omsorgsförvaltningen.

En reviderad mat- och måltidsplan har genomförts under 2025 med utgångspunkt från den tidigare beslutade mat- och måltidsplanen, antagen av kommunstyrelsen 2020-09-08 § 305.

Planen grundar sig i nationellt styrande dokument, lagar och rekommendationer (bilaga, nationellt styrande dokument och rekommendationer).

2.3. Hållbara Växjö 2030

Mat och måltider spelar en viktig roll för genomförandet av Agenda 2030, FN:s globala mål för hållbar utveckling och Växjö's lokala hållbarhetsprogram för ett mer hållbart Växjö 2030.

Mat och måltider är ur många perspektiv ett strategiskt viktigt område för att uppnå ett mer hållbart Växjö 2030 och bidrar till samtliga målbilder i hållbarhetsprogrammet. Planen bedöms bidra till att lösa utmaningar som konsumtion och produktion; kunskap, livslångt lärande och utbildning; hälsa och välbefinnande samt trygghet och samhällsgemenskap.

2.4. Växjö kommuns processer och riktningssmål

Mat och måltider som stödprocess levererar främst till Växjö kommuns två huvudprocesser *utbilda för ett livslångt lärande* och *stödja individer för ett tryggt och självständigt liv* och bidrar till processernas riktningssmål. Hela kommunkoncernen berörs av mat och måltider varför samtliga förvaltningar och bolag har ett ansvar för att utifrån sina förutsättningar bidra till att planen realiserar.

3. Utvecklings- och insatsområden

För att främja en långsiktig och hållbar utveckling av mat och måltider har tre centrala utvecklingsområden identifierats. Dessa är betydelsefulla för alla verksamheter som hanterar mat och måltider i Växjö kommun. De tre övergripande utvecklingsområdena är:

- Hållbar mat och hälsa
- Kunskap och delaktighet
- Trygghet och säkerhet

För varje utvecklingsområde finns ett antal insatsområden som syftar till att stödja och förbättra arbetet inom mat och måltider.

3.1. Utvecklingsområde: Hållbar mat och hälsa

Hållbar mat och hälsa fokuserar på att främja hållbara och hälsosamma matvanor som har en positiv påverkan på miljön och individens välmående. Genom att prioritera livsmedel som är producerade på ett miljömedvetet och etiskt sätt kan vi bidra till en mer hållbar framtid. Det innebär också att säkerställa näringsriktiga och balanserade måltider som främjar en god hälsa.

3.1.1. Insatsområden

- Minska matens klimat- och miljöpåverkan
- Öka ekologiska och/eller svenska inköp
- Främja hållbara och etiska val vid inköp och produktion
- Samverka med lokala aktörer och producenter
- Säkerställa näringsriktiga och balanserade måltider för en god hälsa
- Mer mat ska hamna i magen och mindre bli till matsvinn

3.2. Utvecklingsområde: Kunskap och delaktighet

Kunskap om matens betydelse för hälsa, miljö och måltidsupplevelse är grundläggande för alla som arbetar med mat och måltider. Utvecklingsområdet syftar till att stärka kunskapen hos både medarbetare och matgäster. Genom att engagera matgästerna i sina måltider främjas engagemang och mångfald, vilket kan bidra till en mer positiv och inkluderande måltidsupplevelse.

3.2.1. Insatsområden

- Måltiden är ett tillfälle för lärande och möten
- Stärka kunskapen om hållbara och hälsosamma matvanor hos medarbetare och matgäster
- Framtidens hållbara måltider utvecklas genom att kontinuerligt bevaka och analysera globala och lokala matvanor
- Skapa möjligheter för matgäster att påverka sina måltider för att främja en god måltidsupplevelse
- Erbjuder ett måltidsutbud som speglar mångfald

3.3. Utvecklingsområde: Trygghet och säkerhet

Trygghet handlar om att säkerställa att maten som serveras är säker, näringsriktig och anpassad efter matgästens individuella behov.

Utvecklingsområdet syftar till att skapa trygga, säkra och individanpassade måltidsmiljöer, att hantera livsmedel på ett sätt som uppfyller alla säkerhetskrav samt att utveckla beredskap för att hantera oväntade händelser.

3.3.1. Insatsområden

- Arbeta för hög livsmedelssäkerhet och god hygien
- Säkerställa att mat och måltidsmiljön är trygg och anpassad efter individers olika behov
- Utveckla beredskap för att hantera kriser, krig och andra oväntade händelser

Nationellt styrande dokument och rekommendationer

Livsmedelsverket. (2023). *Livsmedelsverket*. Hämtat från Mat och måltider i gruppboheter (LSS): <https://www.livsmedelsverket.se/matvanor-halsa--miljo/maltider-i-vard-skola-och-omsorg/gruppboheter-lss> Hämtad: 2025

Livsmedelsverket. (2023). *Nationella riktlinjer för måltider i förskolan*. Uppsala: Livsmedelsverket.
<https://www.livsmedelsverket.se/globalassets/publikationsdatabas/broschyler--foldrar/riktlinjer-for-maltider-i-forskolan.pdf> Hämtad: 2025

Livsmedelsverket. (2023). *Nationella riktlinjer för måltider i skolan*. Uppsala: Livsmedelsverket.
<https://www.livsmedelsverket.se/globalassets/publikationsdatabas/broschyler--foldrar/riktlinjer-for-maltider-i-skolan.pdf> Hämtad: 2025

Livsmedelsverket. (2024). *Nationella riktlinjer för måltider i äldreomsorgen*. Uppsala: Livsmedelsverket.
https://www.livsmedelsverket.se/globalassets/publikationsdatabas/broschyler--foldrar/riktlinjer_for_maltider_aldreomsorgen.pdf Hämtad: 2025

Livsmedelsverket. (2023). *Måltidsmodellen*. Hämtat från Livsmedelsverket:
<https://www.livsmedelsverket.se/matvanor-halsa--miljo/maltider-i-vard-skola-och-omsorg/maltidsmodellen> Hämtad: 2025

Länsstyrelsen. (2016). *Kronobergs livsmedelsstrategi*. Länsstyrelsen i Kronoberg.
<https://www.lansstyrelsen.se/download/18.840e7ca163033c061f5895a/1526068748407/Kronobergs%20livsmedelsstrategi.pdf> Hämtad: 2025

Regeringskansliet. (2017). *Regeringskansliet*. Hämtat från En livsmedelsstrategi för jobb och hållbar tillväxt i hela landet: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/en-livsmedelsstrategi-for-jobb-och-hallbar-tillvaxt-i-hela-landet/> Hämtad: 2025

Socialstyrelsen. (2022). *Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd*. Socialstyrelsen.

<https://www.socialstyrelsen.se/globalassets/sharepoint-dokument/artikelkatalog/foreskrifter-och-allmanna-rad/2022-8-8078.pdf>

Hämtad: 2025

Sveriges riksdag. (2017). *Hälso- och sjukvårdslag (2017:30)*.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/halso-och-sjukvardslag-201730_sfs-2017-30/

Hämtad: 2025

Sveriges riksdag. (2006). *Livsmedelslag (2006:804)*

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/livsmedelslag-2006804_sfs-2006-804/

Hämtad: 2025

Sveriges riksdag. (2010). *Skollag (2010:800) 10 kap, 10§*.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800/#K10

Hämtad: 2025

Sveriges riksdag. (2016). *Lag (2016:1145) om offentlig upphandling*.

https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/lag-20161145-om-offentlig-upphandling_sfs-2016-1145/

Hämtad: 2025

